

Мы мафэм врач ыкы медицинэ ыофышэ нэбгырэ 50-мэ къеклонгъэхэм ящикигъэ. Іэпүэгъур арагъэгъотыг. Шоингъоныгъэ зиэ пстэуми экспресс-диагностикэр аклыгъ, яльыдакуае зыфэдизир, льым шъоущыгъоу, холестеринэ хэлдым ябагъэ зэрагъэшлагъ,

кардиовизорымкэ ауплъеклугъэх. Мыгъэ алерэу ыпкэ хэмьтэй МРТ-р зыфашыгъэхэм ацэ-альэкъуацэхэр атхыгъэх. Нэужым неврологыр, терапевтыр, кардиологыр, психологыр ахэм гүшүэгъ афхуугъэх.

Зипсауныгъэ языгъеуплъеклумэ зы-

Япсауныгъэ изытет ауплъеклугъ

Чьэпыогъум и 25 — 29-м инсультын пэшүеукъогъэним фэгъэхыгъэ юфхъабзэ зэфэшхъафхэр республикэм щэклох. Ахэм зэу ашыг чьэпыогъум и 26-м Адыгэ республике клиническэ сымэджэшым «Пчэ зэуухыгъэхэм» я Мафэу Ѣзызэхащагъэр.

шоингъо нэбгырэ 200 фэдэз юфхъабзэм къеклонгъэх.

Джащ фэдэу мы мафэм атыгъэ анализхэр зэрэмькодыщхэр, улээклунхэм къагъэлэгъуагъэхэр зышлонгъохэм зэраратжыщхэр, ишыкэгъэ специалистхэм адэгүшүйнхэ амал зэрялштыр къара-луагъ.

«Къэуцу, инсультыр!»

Адыгэ республике къэлэцыкыу клиническэ сымэджэшым чьэпыогъум и 26-м пресс-конференции Ѣзыкыуагъ. Аш зэрэддагъэхэр — «Ушынэну уфа-емэ. Къэуцу, инсультыр!» юфхъабзэм хэлэжъагъэх АР-м псауныгъэр къэухумэгъэнимкэ и Министерствэ ыофышэу, терапевтэу Плэпэ Фатимэ, медицинэ профилактикэмкэ Адыгэ республике гупчэм иотделение ипащэу Керим-Заде Джульеттэ, Адыгэ республике клиническэ сымэджэшым неврологиекмэ иотделение ипащэу Цокъэшэ Сайдэ, медицинэ реабилитациемкэ Адыгэ республике Гупчэм иврач шъхьаэу Хъакъэгъогъу Ларисэ.

Пэублэм Плэпэ Фатимэ къынэ зэрэшигъэхэмкэ, ильэс къэс фэшл юфхъабзэ зэфэшхъафхэр зэхажэх, аш пае къэмынэу инсультыр къызээзуы-

хэрэм япчагъэ нахьыбэ мэхъу. Йофым изытет нахь игъэктэгъэу Керим-Заде Джульеттэ къытегушигъа. Мыеекюэ медицинэ коллеждым иволонтерхэд Гупчэм игъусахэу гэсэнгъэм иучреждениехэу лицеу N 35-м ыкы Адыгэ республике гимназирем ямедицина классхэм юфхъабзэу «Дети на страже здоровья взрослых» зыфилорэр ашырагъэлкыгъ. Зигугуу къэтшырэ узым инешанэхэр зэрүтхэгъэ тхэлэхэр агошгъэх. Республике ит предприятие зэфэшхъафхэм юфхъабзэу «Сердце для жизни» зыфилорэр чьэпыогъушкыгъу мазэхэм ашызэх-

щэшт. Джащ фэдэу «Время жить. Стоп — инсульт!» зыфилорэри къыдыхалтыгъ.

Ильэс къэс инсультын ыгъэгумэкыхэрэм япчагъэ хэхь ыкы ар къызээзуыхэрэм аныбжь нахь ныбжыкыэ мэхъу. Аш фэгъэхыгъэу врач-неврологэу Цокъэшэ Сайдэ къэгүшгъа.

— Мы ильэсэм имэзи 9 пштэмэ, республике сымэджэшым инсультыр къызээгъэ нэбгырэ 454-мэ, къэл сымэджэшым — 465-мэ тышгъэзагъ, — къелуат аш. — Джуэрэ іэзакъэхэр къызэфдэгъэфедэхээ, зыпкэ идээуцожыгъэх, а узым льапсэ фэхүхэрэм ашыдгъэзагъэх, нэужым зэрэзеконхэ фээ шыкъэхэр къафэтогагъэх. Ау ахэри икъурэл. Цыфым ышошь хүн фэе льыдэкүае

иэ зэрэхью іэзэгьу уцхэр мафэ къэс зэрихыллэнхэу зэрэштигъ. Джащ фэдэу узир бгэххүжынхим нахьи къыомыутэхынхим уфэбанэмэ нахьшүү. Инсультын инэшанхэм гуцаф зэрафашыгъэм тетэу хэти «Іэпүэгъур псынкыэ» къеджэн фэе. Сымаджэр зыпкэ иуцожынхим фэшл сыхьати 4,5-м къыклоц ишыкэгъэ медицинэ іэпүэгъур ыгъотынхим мэхьаншко ил.

Пресс-конференцием къышыгъыгъэ пстэуми инсультын льапсэ фэхүн ылтэйкынштигъ, алерэ медицинэ іэпүэгъур игъом ыкы тэрээзүү сымаджэм рагъэгъотын зэрэфадэр, нэмэгдэхэр къихагъэшгъэх.

ІЭШҮҮНЭ Сусан.

Интернетыр Ѣынэгъончъэнэу

Чьэпыогъум и 30-м Урысъыем иеджаплэхэм зэкэми Интернетыр Ѣынэгъончъэним фэгъэхыгъэ Зык урок ашыклошт.

Юфхъабзэм къыдыхагъэштагъ УФ-м гъэсэнгъээрэ шэнэгъэрэхэ и Министерствэ, зэпхыныгъэмкэ Министерствэ, Интернетын хэхоныгъэ ѿшынэмкэ Институтын, федеральнэ ыкы региональнэ хэбзэ орган-

хэм ыкы интернет-отраслэмээр общественнэ организацихэмрэ ялтклохэм.

Мыгъэ яллээнэрэу урокыр зэхажэшт. 2014-рэ ильэсэм аш фэдэ урокыр нэбгырэ миллион 11, 2015-м — миллион 13, 2016-м миллион 12-рэ мин 400-рэ хэлэжгъагъ.

Урокыр пшьэрыльэу иэр киберщиинэгъончагъэм ыкы цифровой техникэм епхыгъэ шиэнгъэхэм зыкъягъээгъэныр ары. Аш даклоу ны-ты-

хэм ыкы къэлэеэгъэдже сообштэвэм къэлэджаклохэм ячиинэгъончагъэ нахь анаэ тэрэдэнэры.

Зык урокыр мэклофе аш хэлажагъэхэрэм зэрагъэшлэшт «персональнэ даннхэр» зыфалохэрэд къызэраухумэштхэр, интернет-тучанхэм Ѣынэгъончъэу узэрэшигъэштэйр, Интернетын къихэгъэ къэбарым ишыгъягъэ зэрэуулэлкүштэр ыкы нэмэгдэхэм зафагъэсэшт.

Урокыр хэтэу Урысъыем иеджаплэхэм тематическэ зэу-къэгъухэр, «Іэнэ хъураехэр», викторинэхэр, ны-тыхэм язэу-

къэхэр эксперхэм ялекцихэр, проектэу «Сетевичик» зыфилорэм хэт юфхъабзэхэр ашыклоштых.

— Непэ ныбжыкыэхэм сывхат пчагъээрэ къихэмийхэу Интернетын уахтэр щагъакло. Аш Ѣынэгъуабэ епхыгъ. Арышь, урокыр Интернетыр Ѣынэгъончъэу ныбжыкыэхэм зэрагъэфедэштэйм фэлэжжэн фэе, — ёс сенаторэу, Интернетыр Ѣынэгъончъэу Валентина Матвиенкэр.

Зык урокыр исайт: www.Eduin.ru

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КОНСТИТУЦИОННЭ ХЫКУМ ЗЫЗЭХАЩАГЬЭР ИЛЬЭС 20 МЭХЬУ

Цыфхэм яфитынныгъэхэмрэ яшъхъафитныгъэрэ якъэухъумэн

1997-рэ ильэсүм чьэпьюгъум и 29-м Адыгэ Республике и Къэралыгъо Совет — Хасэм я XXIII-рэ зэхэсыгъу ишагъэм Адыгэ Республике и Конституционнэ Палатэ щагъэпсыгъагь. Ащ хагъэхъагъэхэм а зэхэсыгъо дэдэм шыныкъагъэ хэлъэу, гутиныгъэ фыряиэу яшъэрэлхэр агъэцэкИэнху республике и Лышъхъэ ыкы Парламентым идеутатхэм апашихъэ торжествене тхъэльянэ щатыгъагь.

Джащ фэдэу Бэрэтэрэ Тлаий Конституционнэ Палатэ и Тхъаматэу, Алыбэрд Надеждэ ащ игуадзэу, Ольга Куллинченкэр секретарэу хадзыгъагъэх, нэмийкэу хэтыштхэри къэнэфэгъагъэх. Палатэм хагъэхъагъэх Мамый Сталик, Владимир Маргиевыр, Вера Мейстер, Эльдэрэ Мурат, нэмийкхэр. А уахтэм Адыгэ Республике и Конституционнэ Палатэ пстэумки нэбгыри 9 хэтинэу Къэралыгъо Советын — Хасэм хидзыгъагь.

Нэужжим, 2000-рэ ильэсүм ишэкогъу мазэ, Конституционнэ Палатэр Конституционнэ Хыкум ашыжыгъыг ыкы къыкэлтыкюре 2001-рэ ильэсүм ижъоныгъокэ мазэ ащ хэтыштхэм япчагъэ зэхъокыныгъэхэр фэхъугъагь. Адыгэ Республике и Конституции диштэу

хъэнэшхо зиэ изы пычигьоу ащ щыт.

— Конституционнэ Хыкумын Иофу ышIэрэ, пишъэрэлхэр ишэхэм кIэкIэу уакытегуущылагъэм дэгъугъэ.

— Конституционнэ Хыкумын ИофшIэн зэрэзэхийштэй, пишъэрэлхэр гъэнэфагъэу ишэхэр Конституциер ары къэзигъэнафэхэрэр. Адыгэим и Конституционнэ Хыкум, федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм диштэу, Урысые Федерацием ихыкум системэ хэхъэ. Арзими емыгхыгъэу, хэушъхаяфыкыгъэу, Конституционнэ судопроизводствэр ыгъэфедээ, Конституциер гъэцэхийштэй зэрэхъурэм льыгпльэрэ хыкум органэу щыт. Конституционнэ судопроизводствэм ишшэриль

пIэхэмрэ азыфагу зэгурмыногъэ къихъагъэмэ, ащ изэхэфины мыш ишшэрильхэм ашыт. Политикэ мэхъанэ зиэ Иофхэм Конституционнэ Хыкумыр ахаплэрэп. Джащ фэдэу федеральнэ хыкумхэм ыкы мировой судьяхэн яофшэн хэхъанэ фитынгэ иштэ. Еж Конституционнэ Хыкумын ИофшIэн зыпари хэгүүшIэн фитэп. Иоф горэ ащ зехефимэ, зы хыкумыши изакьюу зыгорэ рихъухъэрэп, зеклэри зэхэгүүшIэхъях. Конституционнэ Хыкумын изэхэсигъохэр хэтки зэхуягъэх, шоиньгэ зиэ чIэхъаныш, хэдэон фит. Ащ рихъухъагъэм демигъэштэн, ар къызиорэ тхиль птхын уфитэп, нэмийк хыкум хэлпльэжын фитэу щытэп, джа зыщирихъухъэгээ охтэ дэдэм куачэ иш мэхъу.

— Республике ишпсэуухэрэм яфитынныгъэхэр и яшъхъафитныгъэ укъуагъэ зэрэхъугъэм фэгъэхъыгъэ льэу тхильхэм Конституционнэ Хыкумыр ахэилтэ...

— Ары. Шюк имыгъу зэшүүхырэ Иофхэм ар ашыт. Конституционнэ судопроизводствэ закъор арэп цыфхэм яфитынныгъэхэр яшъхъафитныгъэрэ Конституционнэ Хыкумын къызэрихъумэрэ. Тхъаусыхэ льэу тхильхэрэспубликэм щыпсэухэрэм къирахылэх. Адыгэим икъэралыгъо хэбзэ органхэм УФ-м исубъект зэфшъхъафхэм якъэралыгъо хэбзэ органхэмээр зэдашыгъэхэм ялхыгъэ Иофхэм Конституционнэ Хыкумыр ахаплэрэ, зехефых. Джащ фэдэу АР-м икъэралыгъо хэбзэ органхэм е пэшэ IэнатIэм лут горэм изекIуакIэ, унашью ышыгъэм зэрэдьрамыгъаштэрэм ахэр афэгъэхьыгъэх. Хыкумышихэм Сек-

ретариатым иофишIэхэмрэ хэзигъэ имыгъу ахэм зеклэми ахэлпльх, мафэ къес цыфхэм зэлукIэгъухэр адашых, юридичэсэ Iэпилэгъу араты. Тхильэу къягъэхъяэрэми письме къымытхыгъэу, ау къеоллагъэу къэтхаусыхъафхэм Секретариатым джэуап гъэнэфагъэхэр аретыжых. Джащ фэдэу къэралыгъо хэбзэ органхэр хэлпльэнхэш, зэхахынэу афэдгъэхъяэрэри къахэхкых. Тхъаусыхэ тхильэу къирахылээрэм ипчагъэ укыпкырыкызэ зэфхэхыссыж пшыимэ, ащ фэдэу Конституциер бэрэ республикэм зэрэшамыукоюрэр къыхэбзэшын плъэкыиц.

— Адыгэ Республике и Конституцие къызынзэхэфыгъэ тхильэу (Комментарий к Конституции РА) Конституционнэ Хыкумым къыдигъэхъыгъэм сида имхъанэр?

— Конституцием фитынгъэу цыфым къиритырэ пстэури икьюу республикэм щыпсэухэрэм альыгъэзэсигъэним, ар яшыгъэнэгъэ щыц шыгъэнным афшэл а тхильпир къидэдгээкыгъ. Адыгэ Республике и Конституциер непэ куачэ зиэри къызэхэзыфырэ алерэ тхильэу ар щыт. Ащ игъэ-

гъеуцухэм анаэ зытырагъэтын фаехэри ащ щыгъэнэфагъэх. ИжъыкIэ къыщыублагъэу непэр мафэм къесэу Адыгэим икъэралыгъо гъэпсын зызеришъомбгъугъэр къызшытэгъэ тарихь-правовой очерк кIекIуу тхильым къидэхъагъэхэр пстэумэ анах гъашэгъоных.

— Конституционнэ Хыкумым иофишIэн судопроизводствэ закъорара?

— Хыкумым иофишIэн ащ къыщыуцурэп. Хыкумым и Тхъамати хыкумышихэри Адыгэ Республиком и Лышъхъэ зэхихэрэ юфтхъабзэхэм, Правительствэм в Парламентым зэхэсигъу яIэхэрэм ахэлажъх. Конституционнэ Хыкумым и Тхъамат Адыгэим ихыкумышихэм я Совет хэт, хыкумышихэр республикэм ихыкумышихэм я Квалификационнэ коллегие, ушэтынхэмкIэ ащ икомиссие ахэхъях. Хыкумым Иофу ышIэрэр, рихъухъэхэрэспубликэм щыпсэухэрэм альыгъэзэсигъэним, ар дэлажъэ. Джащ фэдэу Адыгэ Республике и Конституционнэ Хыкум дунэе ыкыи урысые научнэ-практическэ конференциехэм ахэлажъх. Къыхэгъэшыгъэн фаер Адыгэим и Конституционнэ Хыкум

Конституционнэ Хыкумым иофишIэн зыпари хэгүүшIэн фитэп. Иоф горэ ащ зэхефимэ, зы хыкумышизакъон изыхъухъэрэр, зеклэри зэхэгъицэхъях.

непэ ащ пстэумки нэбгырищ хэхъэ. Ахэр Адыгэ Республике и Къэралыгъо Совет — Хасэм зэнэкъоху шыкIэм тетэу къыхихыхээ IэнатIэхэм агуягъахъях. 2014-рэ ильэсүм игъэтхэпэ мазэ къыщыублагъэу Адыгэ Республике и Конституционнэ Хыкум и Тхъамат Лышъхъэтикъо Аскэр. Юбилеим ипэгъокIэу ащ гүшIэгъу тифэхъугъагь.

— Конституционнэ Палатэр зызэхашэм, Адыгэ Республике и Конституции къыщыдэлтэгъэ къэралыгъо хэбзэ органэу субъектын аухыгъэу мэхъу, — къелуват Аскэр. — Палатэр, непэ Хыкумыр, зызэхашэм, тиреспублике щыпсэухэрэм яфитынныгъэхэмрэ яшъхъафитныгъэхэрэ къеухуумагъэ зэрэхъущтхэмкIэ джыри зыамал щыцэ хуугъэ. Адыгэим икъэралыгъохъэпсын мэ-

Конституционнэ Хыкумым иофишIэн зэрэзэхийштэй, пишъэрэлхэр гъэнэфагъэу ишэхэр Конституциер ары къэзигъэнафэхэрэр. Адыгэим и Конституционнэ Хыкум, федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм диштэу, Урысые Федерацием ихыкум системэ хэхъэ.

хъазырын Конституционнэ Хыкумым инаучнэ-консультативнэ совет пэшэнгыгъэ дызэрихъагъ, республикэм щызэлъашIэрэ шIенгыгъэлэхъяхэм ыкы юристхэм ашыщхэр, Конституцием икъеухуумэнкIэ ыкы ихырышынкIэ ИофшIэгъэшхохэр, опит ин зиэ цыфыбэ дэлэжъагъ. Ахэм зеклэми яшуашIагъэкIэ мэхъэнэ ин зиэ тхильпир щыцэ хуугъэ. Конституцием итекст шъхьаэ игъэктотгыгъэу ащ къызэхефы, конституционнэ-правовой мэхъанэу иштэ наху куоу къыбуруйоным фэлорышээ. Хыкумым ИофшIагъэу ишри щыгъэфедагъэ хуугъэ. Конституцием къыщыдэлтэгъэгъэ пстэури хэтки гуриогъошу мытхылтын къеши. Хэбзэгъэуцуным чIэнагъэу фэхъуугъэхэр къыдэлтэгъыгъэхэу Конституцием итекст зэхъокыныгъэхэр фэпшынхэм пае хэбзэ-

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

Чыгум псэ зыпыйт идэхагъ

Экологием и Ильэс макЮ. Аш епхыгъэ Йофтхъабзэхэри зэпымьюу тиреспубликэ иеджапІхэм, культу-рэ лэжкапІхэм ашызэхашэх.

Шэны зэрхэгжүүлэхэд, Иофхтхабзэм МКЬТУ-м экологиэмкээ ифакультет истудентхэр ыкчи ахэм якцэлэгъаджэхэр кырагъэблэгъагьэх. Мурад шъхьаэү аш илагъэр республикэм щыпсэурэ цыифхэм экологии шэныгъэхэр алэкцэлхьэгъэнхэр арь.

Логотипы и программы

хэтыгээх «Хыа́кіәш шхуант» зыфиорэм һофу ышлагъэмкээ зэфхьысыжхэр шыгъэнхэр, «Чыгум пэс зыгт идэхагь»: къэгъагъэхэм тишилэнгъэ чын-пэу ўшырялэр (электроннэ лэстегъэуцор), Мыекъопэ къэралыгъо технологическе университетым экологиемкэ ифа-культет икілэгъаджхэмрэ студентхэмрэ якыиотыкыныхэр.

**Общероссийскэ Народнэ фронтын ипроектэү «КІэлэцЫкІухэм зэфэдэ амалхэр яІэнхэу» зыфи-
Іорэм хэтэу Народнэ фронтын иактивистхэм
Адыгейим иеджапІэхэм ыпкІэ хэмьльэу кружокхэр
къащызІуахыгъэх.**

льэу күләмдүкүлүхэр хәләжъэн-хэу декоративнэ-прикладной творчествэмкіэ кружок кызы.

Народнэ фронтын хэтэв.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Нахъыбэхэм ахъщэр Къыхахыгъ

**Федеральнэ фэгъэкЮтэнхэр иЭу непэ
Адыгейим нэбгырэ 42843-рэ щэпсэу. Ахэм
социальнэ фэло-фашизхэр къазэралукишт-
хэ шыкIэр — ахьщэмэ, хяуми социальнэ
пакетыр арымэ — ильэс къэс къыхахы-
нэу амал я.**

Зэфэхьысыжхэм кызын зэрагъялъэгъуагъэмк!э, федеральнэ фэгъэклогтэнхэр зи!эхэм я процент 87,6-мэ, ар нэбгырэ 37522-рэ, къихъащт 2018-рэ ильээсүм социальнэ фэло-фашизхэм ачын!э ахьщэ къаратыныр нахышоу къыхахыгь. Адрэ нэбгырэ 10147-мэ социальнэ пакетым къыдилъытэххэрэр зэрэштийтэу е ахэм ашыщхэр къызфаффэфедэхэмэ нахь къашхъяэпнену альтыатгь. Ахэм ашыщтэу нэбгырэ 5321-мэ а пакетым къыццыдэлтытэгъэ фэло-фашизхэр зэклэри зэрэштийтэу

отделом избирателей. Наго

оджанын таңбасарынан тата-
лья Ткаченкәм къызэриула-
гъэмкіә, кружокым сабыйхәм
творческә культурә ахэлхъэ-
гъэнымкіә ықыл творческә гу-
ппышысаклә ялэнымкіә ишуюль-
ткъеклошт.

Аш фэдэу Мыекъопэ лицеу
N 8-м къыщызэlyахыгъэ кру-

жокыр народнэ джэгук! Эхэм афэгъэхыгъ, я 2-рэ кружокыр физическэ ыкін психологическэ псауныгъэр гъэптыгъэтгэенным фэлжэкъэшт. Инспектор ныбжык! Эхэм якружокэу щынзэхашагъэр гъогухэм аштыхьурэ хүгъэ-шлэгъэхэм ахэфэрэс сабыйхэр нахь мак! хүнхэм

(Tikkorr-).

хэтэм имээс мазэ и
1-м кыышуяблагъэу со-
циальнэ фэл-фашлехэм
ягъэцкэн пэхүльцащ ахь-
щэу зы нэбгырэм те-
льятахъэр сомэ 1048-рэ
зэрххэгъяар. Аш щыщэу
сомэ 807,94-р лэзэгъу
үзхэм, медицинэм епхы-
гъэ псэуальхэм е пса-
үннгээм изатэгчийн

Ахъщэ Къараты

жыныкъе шуагъе къз
зытырэ гъомылапхъехэ
апай, соми 124,99-р гъ
псэфыплэ-Іэзэплэ путев
кэм, соми 116,04-р ыпк
хэмьлъэу транспортны
апэлухъанэу агъэнэфаг

Ахъщэ тедзэ Къарапатышт

Узэрыисэун плъэкІышт ахьщэ анахь ма-
кІэу Адыгейм ис пенсионерхэм афагъэнэ
фагъэр мы ильэсым сомэ 8138-рэ зэрэхъу-
рэр. КъэкІорэ 2018-рэ ильэсми ар аш фэ-
лизүү къэнжжышиг.

Пенсионерым пстэум-
кли зэхэубытагьэу ахь-
щэ тынэу мазэм кылэклэ-
хъэрэр аш фэдиз мыхуу-
рэмэ, социальна ахьщэ
тедээ къэралыгъом кыл-
реты. Адыгейм ѿыпсэү-
рэ пенсионерхэм ашы-
щэу нэбгырэ 20978-м
непэ аш фэдэ ахьщэ-
тедээ alokлэ. Гуртымын
кэ льытагьэу ар сомын
1850-м ехъу.

Законым кызэригъ

рэ пенсионерхэм ашы
щэу нэбгырэ 20978-м
непэ аш фэдэ ахъш
тедээ aokIэ. Гуртымы
кIэ льытагъэу ар сом
1850-м ехъу.
Законым кызэрлигъ

ЦЫФЫМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

Сыд фэдэрэ зауи цыфхэм тхъамыклагъо къафехы. Мамыр щылактэм есаагъэр а мэштошом зыпахъягъэ, къыхэкыжыгъэми, тыркъошо тельеу мэхъу.

Ткъош Абхазым 1992 — 1993-рэ ильэхэм зэо-бэнешхо щыктуагъ. Грузинхэр абхазхэм атебанэхи, лъэпкъхэр зэпэуцугъагъэх. Абхаз-грузин юфыгъохэр зыпкь игъеуцожыгъенхэм фэгъехыгъеу 1992-рэ ильесым, йонигъо мазэм и 8-м къыщгъягъау Сыхум щыктуогъэ зэлуктэхъум Урсынес Федерацием, Грузилем, Абхазым ялтыклохэр ахэлжъагъэх. Ау сыд залуу, Грузиер ахбаз лъэпкъохм къырамыгъээон альектигъэп.

Абхазым щыхъуре тхъамыклагъор ыгуке фэмышилээ ашкьыщзактэблэгъэ машом итъеклосэн хэлжэхъенеу Хъодэ Адам maklo. Адам ишыленигъэгъогу уемыхъопсэнэу щытгъэп. Ар Хъальэкъуае къышхъуугъ.

Абхазым клогъэ адигэ кл-

Хъальэкъуае цурамышхуу чылэ гүзэгум дэклырэм, гурит еджаптэу зычлэсигъэм Адам э ўцлэктэ яжагъэх.

дэс унэгъошхохэм ашытгъэ, пшъэшьиплээр шьэуитлэр щаплуу. Адам шьэожкыхэмкэ анахыклагъ. Чылэм дэт гурит еджаптээр, Адыгэ къэралыгъо кълэгэгъэдэж институтыр къуухыгъэх. Аш ўлж заочнэу еджэзэ, юрист сэнхъятыр Краснодар щызэригъэгъогу. Самбэм, дзюдом апильеу хэгъэгу зэнэкъоххэм ахэлажъэштгъэ. Спортымкэ мастер хуугъагъэ.

лэхэм Хъодэ Адам э ахэтэу грузин дзэклиолм яштаб чэшчим аштэнэу щытгъэ. Пчэдьжым сыхъятыр 7-мэ адэжь нылэп штабын благъэу зекулагъэх. Грузинхэр ошлэдэмышилэу іашэ зэфэшхъафхэмкэ къаохуу фежъагъэх. Хъодэ Адам э ашкьыщзактэблэгъэу щытгъэ. Аш щэхэр къызытефхэм, мэшшо плтыр-стырым зэлтиштагъэу чым тифагъ. Игъу-

сэгъэ ныбджэгъуухэр псынкэу къечэллагъэх.

— Сэ пкэ сиэжъэп, — къариуагъ Адамэ, — шъукъысэмыжэу шъукъу...

Амалэу илэмкэ иньбджэгъу, щэхэр къытырапхъанкээ, метрэ пчыагъэ ар къыльешшугъ, къызэпшым, ятонэрэ ныбджэгъум еджагъ къыдеенэу. Гаражитум азыфагу къызынэхъем, ёлпыгъэри ритынэм шыгутгызэ, ынегу, ыбгъэхэр

куем, Шам, Израиль, нэмийкхэми къарыкыгъэхэр ахэтгъэх. Шыгъо зэхахъэм Хъодэ Адамэ шукъэ игугу щашыгъ. Цыфхэу зидунае зыхъожьыгъэм дэйкэ утегушыгъэнэр къызэрэрамыгъэкурэм паеп аш фэдэгүшүэ фабэхэр гум къикэу къызыкылаугъэх.

Лъыхъужьыгъэ зеклиактэу къыхэфагъэм пае агъэлэплагъ, егъашэм шукъэ игугу ашыщт. Псэр бгъэтылын

Адам э ихэдагъэ Адыгэ Республикэм, Кавказ щыпсэурэ къушхъэчлэхэм, тильэпкъэгъуухэр зэрыс хэгъэгъум яхьадагъэу алтыгатъ.

ыотыгъэх, зыгорэущтэу жын къиргъашэ шлонгъуагъ, ау Адам э къэтэджыжынэу гульапэ къытыжыгъэ. Грузин дзэклихэр блэгъэ дэдэу къыклялэхэ зэхъум, щэхэр къытырапхъанкээзэ къылауафагъ.

Иныбджэгъуо гаражхэм азыфагу къыдэнагъэм къыфызэппэлэштээ къызактэблэжьыгъ.

Хъодэ Адам э ынегу ихынгъэ, юлхэхэр зэтедзагъхэу гаражитум азыфагу дэлтигъ, гаражхэм апэблагъэу щытгъэ унэхэм ашыпсэурэ цыфхэу зыгу нахь пыталохэр благъэу еклюалэштгъэх шхъяа, янэйласэу щытгъэпти, зи палоштгъэп. Заор тээкү нахь зызкоум, мамыр цыфхэу Адам э зыльэгъуухэм ашыщ гүнэнкэ машэ ытти, чилхъагъ.

1992-рэ ильесым, йонигъом и 23-м икъоджэ гупсэу Хъальэкъуае хъадагъэу щылактэм Адыгэ Республикэм щыпсэурэхэрэм язакъон къеклиолгъэгъэр. Абхазым, Къэбэртэе-Бэлъкъар Республиком, Тыр-

нэр псынклагъуа? Хъодэ Адам адигэлэу, батырэу, къаштэ имылэу щытгъэ. Аш ышлэштгъэ лыгъэ, псэемыблэжьынгъэ къылхэфэнэм пае къиннэу пшэчын фаер зыфэдэр.

Адам э ихэдагъэ Адыгэ Республикэм, Кавказ щыпсэурэ къушхъэчлэхэм, тильэпкъэгъуухэр зэрыс хэгъэгъум яхьадагъэу алтыгатъ. Яныбджэгъу лыхъужьэ, ткъош Абхаз лъэпкъын пае зыпсэ зыгъэтэйлэгъэ ыгъу лъэпкъитум афытэжъырэп. Къытеожыгъэрэп шхъяа, ишушлагъэ, илыхъужьынгъэ зэрэмькъодыщтыр къагурэо, ипсэемыблэжьынгъэ рэгушхо. Ныбджэгъу шлагъуо ахэмьтыхъум шхъяафашы, агу хэкіеу, гум къикэу гүшүэ дэхэбэ фало, непи ахэтэм фэдэу алтытэ.

Иофшлагъэхэмкэ, лъыхъужьынгъэу, псэемыблэжьынгъэу къыхэфагъэмкэ егъашэм артыг ильяшт. Аш фэдэ цыфхэ ашыгъуушэхэрэп, ягутео макъэ къытлыгъэсэ, агъэцэ-

кленэу зигъо имыфэгъэ ювшэнхэм тахащэ. Иофшлагъэхэм, гукэгъо ткъош Абхазым фырилагъэмкэ, игумысэфыгъэхэм непи къытхэтэу тлтытээ, фэбагъэ хэльэу игугу тэшэ.

Хъодэ Адам къытхэтгэгъэ, чьэпьюгъу мазэм ильес 60 хүщтгъэ. Тхъэм къыгъэхъугъэу мылэжын щылэп. Тэ тыйфэлэо ар зыдэклихъгъэ дунэе лъаплэм, джэнэтэм щигъэгушонэу, ыгъэлэпнэнэу.

Хъальэкъуае иурамышхуу чылэ гүзэгум дэкырэм, гурит еджаптэу зычлэсигъэм Адам э ўцлэктэ яджаагъэх. Гурит еджэпэлжым ишагу исаугъэт дэт. Саугээтэу ибэн тетым тетхагь: «Абхаз лъэпкъым илыхъужъужъ». Къоджэ къэхальэу янэрэ ятэрэ зыдэльхэм ичигу аш щигъотыжыгъэ. Ежь ымылъэгъужьыщтыгъэ къуитлоу илэмэ ятэ иофшлагъэ лыгъэхъяа.

Ыкъо нахыгъэу Бисльян гурит еджаптэу ынж Краснодар дэт Кубанске къэралыгъо аграрнэ университетыр къуухыгъ, инженеруу ООО-у «Стройпроект» зыфилорэм ипроектировщикүүлээ иофшлагъэ лыгъэхъяа. Уильэпкъэгъу пае ппсэ бгъэтылыныр, аш игуклае зэхэшпэнэир псынклагъоп. Ар дэгьюо къырелотыкы ткъош Абхазым фэбанээ зыпсэ зыгъэтылыгъэ лъыхъужьым фасусыгъэ гыбзэм.

Лъыхъужьэу фэхъягъэхэм ацэхэр гурит еджаптэхэм, урамхэм афаусыгъэх. Ныбджыкхэм ахэр щысэ афэхъуу. Зэкъоххэм язэдэпсэуныгъэ мамыр щылактэм щэпти.

Хъодэ Сэфэр, иофшэнэм иветран. Хъальэкъуай.

Аслын, нэмийкхэм гүшүэгъэу зэрафхэхъяа ютэлэгъум, зэклакло имылэу Абхазым зэрэклоштыр къэпшлэнэу щытгъэ.

... Къэбар гомылур зызэхэ-

тэхъим, Абхазым зэо-банэу щыкторэм хэлэжьагъэхэу, А. Хъуадэм иныбджэгъуухэр Зэфэс Мурсадинрэ Тулпэрэ Мынхамэтэрэ гүшүэгъу тафхэхъяа. Адам э зэрэфхэгъэ шы-

НЫБДЖЭГЪУХЭР, ЛЭУЖХЭР

Къызэрэтхэтым тегъэпти

Жыыр къыздикырэм зыбгъазэмэ, жыыбгъэу къе-пшээрэм упэуцужыгъэу къызышыгъэхъун плъ-кышт. Жыым иор зыдемыгъэхъыхэу уигухэлхэм уафэкыныр, пытаагъэ къызхэбгъэфэнир фэшхъяаф юфэу зылтыгъэштгъэхъэм Хъодэ Адам э ашытгъэ.

Кавказ лъэпкъхэм я Конфедерации ипаще игуадзэе общественне пшъэрилъеу югъэцактэштгъэхэр мамыр псеуклээм итээптиэн, ныбжыкхэм пшынгъэдээ дэгъуу ятыгъэ-нэм афэхъыгъяа. Абхазым заор къызыщежъэм, апэрэхъэм ашыщэу къош республикэм къуагъэ. Адыгэ Хасэр зычлээт унэм щагъэкютэрэ ти-

лъэпкъэгъу клалхэм ахэтэу аужыреу тызэлуктэгъагъ. Автобусын итээхъэрэм нэшлукэ ялтыгъэ, ау ыгуке зэрэмырэхъятыр къыхэштгъэ.

Машом пэуцущт клалхэм язэхъэн фэгъэзагъэу Хъодэ Адам Адыгэ Хасэм итхъаматэу Шхъэлэхъо Абу, ныбджэгъуухэм, Адыгэ Республиком иапэрэ Президентэу Джарымэ

клем ахэр щыгъозагъэх шхъяа, зэлүхыгъэу къэбарыр къалотэхэн фэхъазырыгъэхэп.

Хъодэ Адам э ыгы къытэмынжээу Абхазым къызырашыжъым, цыфхэм лъытэнгъэгъэу фашыгъэштгъэм зыкъызэриэтигъээр тинэрэлтэгъэгъу. Зыщеджэгъэ гурит еджаптэу саундэтуу щыфагъэуцугъэм къэлэцькъуухэр, зынжыж хэктоштэхъэхэр эклюалхэх, шхъяа щэхэштгъэ зэрэлтэгъэгъэхъэм къыхэхъыгъэ гупшилээр щигъэхъэм хэклоктэштэп.

Адам э фэдэ лъыхъужьхэр архы щысэтехыпээтилэхэр. Ицыфхэгъи, илыхъи егъашни тшыгъуушэштхэп.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

«Адыгэ макъэм» иархив къыхэтхыгъэ сурэтым итхэр: **Хъодэ Адам э исаугъэтэу Хъальэкъуае щагъэуцугъэм дэж щыктуогъэ зэлуктэгъум хэлэжьагъэхэм ашыщхэр.**

Мы ильэсүм, чъэпьюгъум и 20-м кыщегъэжьагъу гъогу-патруль къулыкъум иоффшэн епхыгъэ хебзэгъэуцугъаклэу аштагъэм куачлэ илэ хъугъэ. Мыщ хэт шапхъэхэм ашыщхэм автомобилистхэм яфитыныгъэхэр къэзыухъумэхэрэр лъешу агъегумэкъых.

Зыщыфэе чыплэхэм къащаагъэуцуущых

УФ-м гъогурыкъонир щынэ-тъончээнимкэ и Гъэлорышэлэ шъхьаэ ипащэу Александр Быковым информационнэ агентствэ зэфшъяфафхэр бэмышэу гущиэгъу фэхъугъэх. Зэхъокъыныгъаклэхэм афэгъэхьыгъе учлэхэр аш фагъэзагъэх.

Ынэралыгъу документын итарих нэлусас шыуфэштын. 2009-рэ ильэсүм унашью N 185-үүдэс ычыплэ мыр къи-хагъ. Быковым зэрэхигъэунэ-фыкыгъэмкэ, ведомственэ документхэм гъэтэрээзжынищ зафэшыкъе, еджэжьыгъуа мэхъу. Арыш, икэрыкъеу къидэбгээжъямэ нахышу. Арымы хебзэгъэуцугъаклэми къехъулагъэр. Джы ар хэгъэгэхэвээр. Клоц иоффхэмкэ Министерствэм иунашью N 664-р зилэр арэу аштаа.

Зэхъокъыныгъаклэ къизэрэдильтийтэрэмкэ, водительхэм яхыльхэр ауплэекүнхэм пае стационар постхэм ямызакъо, гъогум зыщыфэе чыплэхэм инспекторхэм къащаагъэуцуунхэ фитхэ хъугъэх. Полицием ехыллэгэх хебзэгъэуцугъэу зеко-щыгъэм ар къишиоштыгъ, ау түнапкъэхэр илагъэх. Ахэр къе-уханхэр къинигъэп. Гущиэм пае, хушхъяфафыгъэх иофтхъабзэ зэхашагъэу къаён альэкъытгъ. Дежурнэ къулыкъум теонхэш, иоффыр арэу-щтуу щитмэ хэти къеупчэ-щтыгъ.

«Чыплэу, уахтэу ыкы шык-кэу гъогурыкъонир инспек-торхэр зэрэлтийлэхтхэр гъогу-патруль къулыкъум иподразделение ипащэ къе-гъэнэфа» — къыщено документын. Урысюм ит постхэр фэдишкэ агъэмэклагъэхэу ыпэ-кэ МВД-м къищаоштыгъ. Аре-щтуу зэрэштызэ, патруль машинэр гъогум щызеклохэрэм альэгъоу зэрэштын фаер хэбзэгъэуцугъэм хэт.

Джащ фэдэу къащаагъэуцугъэ водителым иудостоверение гъогум щызыхын уфимытэу ашыгъ. Зефэнимкэ фитыныгъэхэр лахынэу хъугъэ-шагъэ хэфагъэр мэфищим къиклоц ежь-ежырэу

ГИБДД-м иподразделение йу-ханыш, удостоверениер ари-тижын фое.

Узэрэчъэрэм ебгъэхъумэ

Пээлэе гъэнэфагъэкэ тамыгъэхэр зыщыпальхэрэ чыплэхэм шапхъэхэр зэрэакъорэр тезыхыре камерэхэр тэбгъэуцонхэ уфимытэу ыпэрэ унашью къишиоштыгъ. Джы ар щылэжъэп. Сыда пломэ аш фэдэ тамигъэхэр гъогушхэр ары тезыгъэуцохэрэр. Гъогурыкъонир ыкы ГОСТ-м яшапхъэхэм ахэр адимыштэхэу бэрэ къихэкъы. Иоффшэнхэр аухыгъэхими, ашыгъупшэу къытыранхэжъеу мэхъу. Ахэм апкъ къикъыкэ агъэцэкъэжьыгъэх гъо-

юамыхъжыгъэмэ е аш ыуж тазырэу пыльым хэпплэжхэ-рэп.

Зэдэгүүшигъэгъур тепхын уфит

Цыфэу къащаагъэуцугъэм инспекторым дырилэ зэдэгүүшигъэгъум сурэт ыкы видео тырихынхэ зэрэфимытэгъэр хэбзэгъэуцугъаклэхэм хэтыжъэп.

Къизэрэнэфагъэмкэ, мы

гум машинэхэр щызэхэуцох, зеклонир къащаагъыльэ.

Джы аш фэдэ чыплэхэм камерэхэр атырагъэуцонхэм ифитыныгъэр щылэ хъугъэ. Гъэцкэлжынхэр гъогум защарашлылэрэ шыолтырхэм хъувь-шагъэу атехъухъэхэрэм япчагъэ икыгъэх ильэсүм хэхъуагъ. Статистикэм къытырэ пчагъэхэм къизэрэгъэлтэгээрэмкэ, ашыгъи аш фэд.

Агъэцэкъэжьырэ гъогум зеклонир зэрэшызэхэшагъэм икъэ-бар зэкэ къэралыгъо авто-инспекторхэм ял. Тамыгъэр зы-щтырахыжын фое мафэм

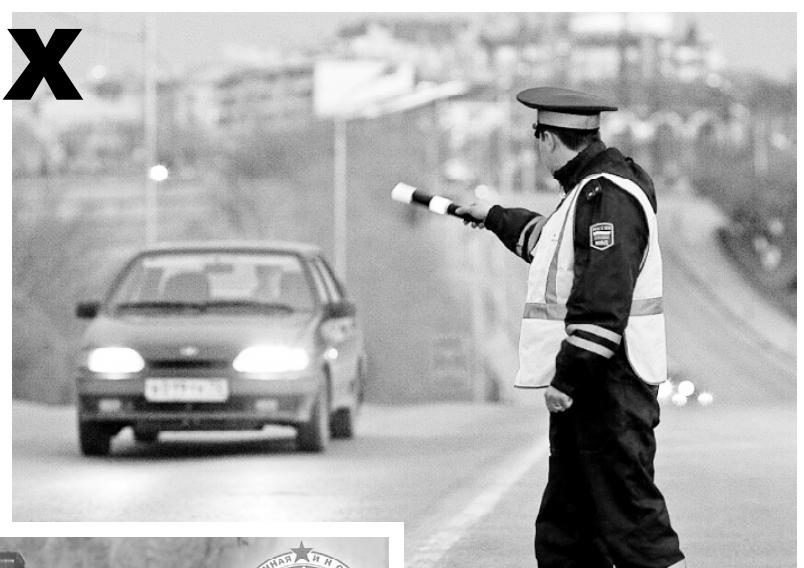
шапхъэр хебзэгъэуцугъэм хэт-хэгъагъэш, икэрыкъеу хэбзэхъажын ишыкъагъэп. Шыгу къэдгээжыкъын Конституцием ия 24-рэ статья ГИБДД-м икъулыкъушлэхэм ізубытлыгъ ашыгъ, атепхын уфимытэу къызэралжтыгъэр. Аш итхагъ

Цыфым ишоигъонигъэх эмийлээ видео е сурэтэу тепхыгъэхэр къидахуутихэ уфитэу. Ау тепхынхэ уфимытэу аш аш зы гущиэ къишиорэп. Аш имызакъо, къулыкъушлэхэм ишшээрэлхэр ыгъэцаклэхэ зыхыкъе, цыф къызэрэриклоу ар щитэп, законим иллыкъу.

тышт. Ау страхованием пыль шапхъэрэ джыри зэрахъокыгъэхэп. Аш къыхэкъыкэ чъэпьюгъум и 20-м ыуж аварие хэфагъэхэм атефэрэ ахъщэр афызэкламыгъэжыннымкэ страховщикхэм ушхъагыу дэгүя ялэ хъугъэ.

МФЦ-м шагъотышт

Транспорт амалхэр тхыгъэнхэм ыкы машинэр зерафэ-

ным ифитыныгъэ къидэхыгъэ-ным фэш атырэ ушетынхэм афэгъэхыгъэ хебзэгъэуцугъеми чъэпьюгъум и 14-м куачлэ илэ хъугъэ. Мыр водительхэмкэ иэрэфэгъу дэдэу Ѣытшт.

Гъогурыкъонир щынэгъон-чъэнимкэ Къэралыгъо авто-инспекциемэ къэралыгъо ыкы муниципальне фэло-фашлэхэр лъяныкуабэкэ зыгъэцкэлэрэ Гупчамрэ зэзэгъынгъэ зэдашыгъ. Аш ишуагъэкэ авто-транспорт амалхэм ыкы ахэм апйт прицепхэм ятхын, квалификационнэ экзаменхэм ятхын, водительскэ удостоверениехэм якъидэхын нахь 1шлэх хъущт. Аш пае къэралыгъо фэло-фашлэхэм я Зэйкэ порталэу www.gosuslugi.ru зыфиорэм ухээш, ишкэгъе ведомствэр ыкы фэло-фашлэхэр къыхэхы.

Бэшлагъэу автомобилыр зе-зыфэхэрэм агу къэкъыжын фое машинэр учтым хэбзэхэуцоным пае чэзыум бэрэ зэрэхэтиш-тишыгъэх уахтэр. Джы электроннэ шыкъи тетэу Зэйкэ порталымкэ чэзыум ухэуцон пльэкишт. Аш пае а сайтм ухынаныш, пцэ, пльэкъуацэ ипхэнхэш, узыфэе уахтэр къыхэхышт.

Водительскэ удостоверениер зэблэхъунэу Ѣытми е пшо-къодыгъээу къидэхыжыштми джащ тетэу пшышшт.

Гъогурыкъонир ишапхъэрэ зыкукуагъэу видеокамерэм къыридзагъэм административнэ тазырэу тыралхъагъэм икъэбар игъом ышлэнэу фаемэ, къэралыгъо фэло-фашлэхэм я Зэйкэ портал зыщатхымэ, аш даклоу sms къафконоим клатхэмэ нахыншт.

Мы фэло-фашлэхэм ыпкэ хэллэп. Зэйкэ порталым ишуагъэкэ тазырэу къытпиралхъагъэр игъом ппзынныжын амал ииэшт.

Цыфэу Интернет зимыээм административнэ пшъэдэхъяжэу тельирэ зэргиашэ шоигъомэ, МФЦ-м фэло-фашлэхэр егъэцаклэш, зыкъоцэ ишкэгъэ къэбарыр къырашт.

ІШЬЫНЭ Сусан.

«Къэралыгъо йофышэ бэлахь, пшъэдэкъыжышо зиэ политик үш, ар республикэм ипащэ

Клокло Валерий агу къагъэкъыжы

Чырпьюгъум и 18-р — Къэбэртэе-Бэлькъарым республикэм иапэрэ Президентэу Клокло Валерий къызыыхъуль маф.

Хуягъэ аштитарих изэблэкын го охтэ анахь кын дэдэм. Чыжъеу плэшшоу зэрэштыгъэм, щыэнгъэм къыхихыгъе десэхэм амал къаритигъ къингио ильэсхэу республикэр зэрэтигъэм рэхъатныгъэр къуухъумэнэу, экономикэм зижъыхыннымкэ амалхэр къизригъэшынэу.

Валерий Мухамед ыкъом бэ фызэшшокыгъэр къэралы-

гъом изэктотынгъэ игъэптиэн па. Аш цыфхэм ягукео лэшшэу зэхишэштыгъэ ыкли чыпэлэ кын дэдэхэм хэкыгълэ тэрэзхэр къафигъотыгъэ. Къэбэртэе-Бэлькъарым ыкъо шыпкъэ инэпэепль дахэ егашшэтигу ильышт», — къышхэгъэши Клокло Юрий инстаграмым щыриэ нэклубгъом.

Марина ЯРОСЛАВСКАЯ.

ЮНЕСКО-м щагъэлъап

Урысыем инароднэ артисткэу, Темыр Кавказым искуствэхэмкэ иинститут вокалымкэ икафедрэ ипащэ Гъесащэ Наталье ЮНЕСКО-м культурэмкэ и Совет хагъэхъагь ыкли Парижрагъэблэгъагь.

Орэдьо цэрылом Париж щигъэлкогъэ мафэхэр гъашэгъон дэдагаэхэу elo. Наталье къыпэгъокыгъэх француз-урсы культурунэ Ассоциацием ипащэ Лозовая-Бенетти Юлиэрэ сурэтишшэу, Наталье исурэт зышыгъэу Казакова Алисэрэ. Бенеттихэм ядворец тильэпквэгъту орэдьо щигъэлкогъэ мэфитфир гумыкыгъхэу ягучу ешшыжь.

Апэрэ мафэм Гъесащэ Дунэе къэшшоко советым ипащэ игуадээу Контожианис Константин нэлүасэ фашыгъ. Бенетти Юлиэрэ арье игүүсэхэу ЮНЕСКО иунэ зышырагъэлхыагь, ашылагъэх ахэр Лувр, Гранд-операм, Нотр дам де Пари, Эйфелевэ башнэм, нэмькэ цэргэхэм.

Гъесащэм ымэкэ дахэ Париж дэсхэм зышызэхахыгъэ пчыхъэр агу зэримыкыгъыщтэм щэхэлъэп. Адыгэ шуа-

шэм ишшыкэ тетэу модельэрэ Шортэн Светланэ фидигъэу щигъыгъэм ар нахь гохыжь къышыгъэ. Урыгушонэу псэлтэ дэхабэ къифа-уягь а пчыхъэм тильэпкэгъум.

ЮНЕСКО-м Париж щыриэ унэм Гъесащэ Наталье фэгъэхыгъэу стенд къышыгъэу-хыгь. Къэбэртэе-Бэлькъарым ибыракъ ыкъылы аштитарих адыгабэзкэ, урысыбэзкэ, индигызыбэзкэ, французыбэзкэ, арапыбэзкэ, бэлькъарыбэзкэ тэтих, аштитарих Казакова Алисэрэ зышыгъэ сурэти.

Контожианис Константин къэлкэу Гъесащэм ишшыгъэ гьогу къитехуягъэ. Пчыхъэзэхахьем щылагъэх искуствэхэмкэ Легионым икомандорэу графиня Франсуаза де Кулэнкур, Рахманиновым ыцэ зышырэ Урыс консерваториу Париж дэтым иректорэу,

УФ-м ильэпкъхэм ашыщэу хымэ къэрал щыпсэухэрэм ядунае совет ипрезидиум иунэшшошшэу Шереметьев Петр, Урысыем и Посольствэ исекретарэу Зверева Анна, нэмькхэри.

ЮНЕСКО-м итшыгъин медаль Наталье къызыратым, постэуми апэу къызщаффыгъэ чыгум, ар орэдьо цэргээ зышыгъэм апэу лэшшэу зышыгушуягь. Аш щыцэлкэ зэхажэгъэ концертным Испанием, Норвегиим, Францием, Урысыем къарыгъэ орэдьо цэргэхээр хэтигъэх. Ежь Наталье «Хэтау» зыфилорэ народнэ орэдьжыр къыуягь.

ЮНЕСКО-м Гъесащэ Наталье пшъэрэиль къифишигъэ Тэмыр Кавказым икултурэрэ искуствэхэмрэ а дунэе юфшаплэм къышигъэлъэгъонэу. Арыфитир ЮНЕСКО-м щыцэлкэ юфыгъохэр зэшүүхынхэу, лэпэлкын къыхэгъэй эснаущыгъэ зыхэль ныбжыкыгъэхэр тамыгъэ лъялхэхэмкэ къыхигъэшынхэу. А пшъэрэиль, адрэхэм афэдэу, пшъэдэкъыжышо хэлтээ уынэцэлкэнэу имурад Гъесащэм.

ШЬАУАЙ Ланэ.

Апэрэ къоджэ спартакиадэр

«Исламыем иныбжыкыгъэхэр терроризмээр наркотикхэмрэ ашыухъумэгъэнхэр» зыфилорэ Йофхъабзэм къыдыхэлъыгъэ, спортклубэу «Вымпел» апэрэ къоджэ спартакиадэ зэхищагь.

— Ижыкэ къыддеклокыгъэ спорт зэхахъэхэр, тилээпкэ ишэн-хэбээ дахэхэр къэлэтигъэгъэнхэм непэрэ зэхэнхэхэхэр пэублэ афэхъунхэу тыфэягь, — къыхигъэшыгъэ

спартакиадэр къызэуихызэ, къуаджэу Исламыем ичыпэлэ адмиинистрации ипащэу Ахьы Аслъэнбэч.

Апэрэ къоджэ спартакиадэ къеблэгъэхэр КъБР-м и

Правительствэ ипащэ игуадэу Къардэн Мурат, Бахьсэн районым ипащэ ишшэрилхэр зыгъэцкээрэ Къанэмэт Рустам, КъБР-м спортымкэ иминистрэ игуадэу Хэжэ Заур, Правительствэхэдээ идепутатэ Мерэмыкъо Арсен, нэмькхээ хэбээ юфышэхэри.

— Республиком щыпсэухэрэмкэ непэрэ спартакиадэм мэхъанэшхо ил, анахьу къыткэххуягъэрэ ныбжыкыгъэхэмкэ, — къыуягь Къанэмэт Рустам. — Спартакиадэм ишшэрилхэр анахь лэшшэр къыхэхыгъэным изакъоп, республикэм щыпсэухэрэр зэрэгшэлгээнхэр, зэкъогъэуцогъэнхэр ары. Ар хэбээ дахэ тфэхъунэу сэгүгъэ.

Спартакиадэм нэбгырэ 380-м нэсэу хэлэжьагь. Ахэр зэнэхокуугъэх гирьр къэлэтигъэнымкэ, шхъафит бэнэнымкэ, іэвшэ зэбэнэнымкэ, турникым зышыгъэнымкэ.

ХЭТАУ Ислам.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие инашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм яхэнэрэ зэулагъэгъумкэ идепутат мандатэу зыми имыржь хуягъэр политикэ партиеу «Урысыем и Либеральнэ-демократичесэ партие» зыфилорэм и Адыгэ шъольыр къутамэ къыгъэлъэгъогъэ Гусельникова Татьянэ Геннадий ыпхъум етыжыгъэнэу

Адигэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие инашъо ешы:

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм яхэнэрэ зэулагъэгъумкэ идепутат мандатэу Пэнэшьу Батырбый Мухъдинэ юкъом иполномочиехэр ипальэм кыпэу зэрээпэу гъэхэм къыхэкэу партиеу «Урысыем и Либеральнэ-демократичесэ партие» зыфилорэм и Апшэрэ Совет ышыгъэ унашъом тэгээпсэхъагъэу, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ехыллагъ» зыфилоу N 351-р зытетэу 2005-рэ ильэсэм шышхъэум и 4-м аштагъэм диштэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие инашъо ешы:

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм яхэнэрэ зэулагъэгъумкэ идепутат мандатэу зыми имыржь хуягъэр политикэ партиеу «Урысыем и Либеральнэ-демократичесэ партие» зыфилорэм и Адыгэ шъольыр къутамэ къыгъэлъэгъогъэ Гусельникова Татьянэ Геннадий ыпхъум етыжыгъэнэу (N 1-р, Тэхъутэмькое районымкэ регион купэу N 21-р).

2. Мы унашъор республике гъэзэтхэу «Советскэ Адыгэимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къащыхэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу Н. А. СЭМЭГУ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие искретарэу Ф. З. ХЬАЦАЦИ

къ. Мыекъуапэ, чырпьюгъум и 25-рэ, 2017-рэ ильэс N 15/75-7

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие инашъу

Мыекъопэ районым ичыпэлэ хэдээкю комиссие решашающэ голосым ифитынгъэ зиэу хэтиштымкэ предложениехэр зэраштэхэрэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие инашъоу N 14/68-7-р зытетэу «Мыекъопэ районым ичыпэлэ хэдээкю комиссие решашающэ голосым ифитынгъэ зиэу хэтигъэ Къэнкъуэлэ Анзор Джэбраил ыкъом ишшэрилхэр тэхжэгъэхэнхэм ехыллагъ» зыфилоу 2017-рэ ильэсэм чырпьюгъум и 3-м аухэсэгтээмкэ Мыекъопэ районым хэдзынхэмкэ ичыпэлэ комиссие хэтиштым итшэнэфэнкэ кандидатурэм елхыгъэ предложениехэм яштэнкэ пальэр зэрикыгъэм къыхэкэу ыкли 2002-рэ ильэсэм мэхъуогъум и 12-м аштэгээ Федеральэ законэу N 67-рэ зытетэу «Урысыем Федерацием игражданхэр хэдзынхэмрэ референдумыимрэ ахлэжъэнхэмкэ фитынгъэу ялэхэм яхыгъэ гарантие шхъаляхэхэм яхыллагъ» зыфилорэм ия 29-рэ статья ия 11-рэ пункт тэгээпсэхъагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие инашъо ышыгъэ:

1. Мыекъопэ районым хэдзынхэмкэ ичыпэлэ комиссие хэтиштым ычыпэлэх ихъащтым итшэнэфэнкэ предложениехэм яштэн зэрэкорэм фэгъэхыгъэу макъэ ягъэу гъэнэу.

2. Мы унашъор Мыекъопэ районым ичыпэлэ хэдээкю комиссие искретарэу макъэ ягъэу гъэнэу.

3. Мы унашъор гъэзэтхэу «Советскэ Адыгэимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къащыхэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу Н. А. СЭМЭГУ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие искретарэу Ф. З. ХЬАЦАЦИ

къ. Мыекъуапэ, чырпьюгъум и 25-рэ, 2017-рэ ильэс N 15/76-7

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие инашъоу N 15/76-7-р зытетэу 2017-рэ ильэсэм чырпьюгъум и 25-м къыдэкъыгъэм игуад

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие къеты

Мыекъопэ районым хэдзынхэмкэ ичыпэлэ комиссие решашающэ голосым ифитынгъэ зиэу хэтигъэ А. Дж. Къэнкъуэлэ ипальэм кыпэу зэрээпэу гъэхэм къыхэкэу Мыекъопэ районым хэдзынхэмкэ ичыпэлэ комиссие хэхъащтымкэ предложениехэр зэраштэхэрэм фэгъэхыгъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие макъэ къеъэлэу.

Мы унашъор къызыхаутырэм ылж мэфэ 15-м къыкъоц Мыекъопэ районым хэдзынхэмкэ ичыпэлэ комиссие хэхъащтымкэ ильго альэгъухэрэм яхыгъэ предложениехэр аштэштых.

Чыпэлэу ахэр зыщаштэштхэр: къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 199-рэ, каб. 502-р, ыофшэгъу мафэхэм сыхъатыр 9.00-м къыщэгъэхъагъэу 16.00-м нэс. Тел.: (8772)52-30-35, 52-18-69.

ЗЭКЬОШНЫГЪЭМ ИГЬОГУХЭМКІЭ

Орэдышъор щыныгъэм къихахы

Къэбэртэе-Бэлькъарым инароднэ артистэу, композиторэу Къэбэрдэко Мурат ипчыхъэзэхахьэу Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо филармоние щызэхашагъэр лъэпкъ зэкъошхэм язэфыщтыкІэхэр зыгъэпытэхэрэм ашыщ.

Зэхахъэр зезышэгъэ лектор-музыковедэу Хъакъуй Заремэ композиторэу, музыкантэу Къэбэрдэко Мурат ишыныгъэ тьогу къытегушылагъ. Искусствэхэмкіэ еджаплэу Налщык дэтыр, Санкт-Петербург Къэралыгъо консерваториер М. Къэбэрдэко мъуухыгъэх. Сэнэхатэу къыхихъяэр зэрэшшошшэшгъоным фэш искуствэм ишъэфхэм язэгъэшэн мэхъэнэ ин реты.

Урысъем ишъольтырхэм, США-м, нэмийкхэм къащтыгъэ концертхэм, зэнэхъокъо зыхэлжъягъэхэм шуагъэу къахихъяэр щыныгъэм щегъэфдэ. Фортепиано-нэмкіэ къыригъэлэрэ производственихэу классикэм хэхъягъэхэр, Кавказым икомпозиторхэм аусыгъэхэу пчыхъэзэхахъэхэм ашигъэхэрээр цыфмэ ягунэсих.

М. Къэбэрдэко мэдээлэхээсээ произведениеу «Русская сюита» зыфило оркестрэ къидежынүээ ежь къыригъэуагъэм тедэлгүй. Зэлукэгъум хэлжъягъэхэм анахъэу агу рихыгъээр 1929-рэ ильесим советскэ режиссерэу Дзиги Вертовым ифильмэу «Киноаппаратыр зылыгъ цыфыр» зыфиорэм музыкэу щытурэр М. Къэбэрдэко мъуухыгъэхэрээр арь. Композиторын а ордыншор концертхэм ашегъэжынчы. Зэнэхъокъо Урысъем щыкъуагъэм зыхэлжъяэр, хагъенуэнфыкъирэ чып!эр къыщидихъигъ.

Шапсыгъэхэу хы Шуцэ лушьом щыпсэухэрэм афэгъэхыгъэу «Адыгэ къашьор» М. Къэбэрдэко мъуухыгъэхэрээр. Фортепиано-нэмкіэ Къэбэрдэко Мурат къэлтырысэу, бзэпсхэр зыхэт оркестрэ къидежынүээ, лъэпкъ ордыншор концертхэм къыщырагъэуагъ.

Композитор цэргийлоу Дмитрий Шостакович ия 9-рэ симфоние зэхахъэм щытугъ.

ЕплъыкІэхэр

— Филармонием и Къэралыгъо симфоническе оркестрэ ия 25-рэ ильес ихэгъэунэфыкъын зыфэтгэхъязыры, — къытиуагъ оркестрэм ихудожественнэ пащэу, дирижерэу Адыгэ Республикаем изаслуженнэ артистэу Аркадий Хуснировым. — Къэбэрдэко Мурат тиньбджэгъушу, тыйзэгъусэу концертхэр къызэдэтэтих. Ордышуу зеригъафхэрэм тигуапэу юф адэтэшшэ. Адыгэ Республикаем и Камернэ музыкальнэ театрэу Хъанэхъу Адамэ ыцэ зыхырэм ихудожественнэ пащэу, Урысъем, Адыгэ им искуствэхэмкіэ язаслуженнэ юфышшоу Ю. Сулеймановыр, Адыгэ иманаоднэ

Къэбэрдэко Муратэ гущыгъу фэхъуагъ. Адыгабзэкэ югушысэхэр зэралхээ, музыкэм лъэпкъхэр зэрээфищэхэрэм яеплъыкэхэр къыралолгаагъэх. Произведение зэфэшхъафхэр музыкальнэ театрэм зэрэшшыуагъэрэм зэдэгъэх.

ГАНДБОЛ

Гъогогъуито зэдешшэхъ

Мыекъопэ гандбол бзыльфыгъэ командау «АГУ-Адыгэя-2-м» изичээзу зэлукэгъуагъэр чъэпьюгъум и 28 — 29-м спорт Унэшшоу Кобл Якъубэ ыцэ зыхырэм щыкъоштых.

— «Кубань-2-м» гъогогъуито тыдешшэйт, — къытиуагъ тренерэу Никита Голуб. — НыбжыкІэхэм ялэпэлсэнгъэ хагъэхъоным фэш зэнэхъокъум мэхъэнэ ин етэты.

Къэлэпчэе Людмила Баскаковар, ешлаклохэу Мария Черняевар, Дарья Щербинар, Маргарита Дмитриевар, фэшхъафхэр эзэнэхъокъум чанэу хэлэжъэнхэу, гъехъягъэ ашынэу тащэгугы. Ешлэгъуагъэр мафэм сыхъатыр 11-м аублэштых.

Нэклубгъэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

**Зэхэзыщагъэр
ыкИ къыдэзы-
гъэкІырэр:**

Адыгэ Республикаем лъэпкъ Иофхэмкіэ, ИэкІыб къэралхэм ашы псэурэ тильэпкъэгъу-
хэм адыгыз зэпхын-
гъэхэмкіэ ыкИ къэ-
бар жъугъэм иамал-
хэмкіэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшылэр:**

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къаихырэр А4-кІэ
заджхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкІэ 5-м
емыхъхэрэр арь. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэльэу, шрифтыр 12-м
нахь цыкунэу щытэп.
Мы шапхъэхэм ади-
мыштэрэ тхыгъэхэр
редакцием зэлгэгъэхъ
зэкігъэхъ

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысъем Федерацием
хэутын Иофхэмкіэ,
телерадиокэтын-
хэмкіэ ыкИ зэлъы-
їэсъкІэ амалхэмкіэ
и Министерстве
и Темыр-Кавказ
чып!э гъэоры-
шап!, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкІэмкИ
пчагъээр
3855
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2711**

Хэутынм узчы-
кэлхэнэу щыт уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Зыщыхаутырэр
уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэр
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

ПшъэдэкІыржь
зыхырэр секретарыр

ЖакІэмкъо
А. З.